

Літаратура і мастацтва

Орган Міністэрства культуры і праўлення Саюза пісьменнікаў БССР

№ 48 (1685) Пятніца, 15 чэрвеня 1962 года Цана 4 кап.

Васіль МАКАРЭВІЧ

СЛУХАЙ, ЗЯМЛЯ!

Баром у рукі дужыя свае
хуткія, рахункі на прагнутах.
Сягоння сілы ў нас
у паратасці стое,
каб добрае расціць.
ліхое крэсліць!
Машыны шодзіць лавамі з кавяверу,
гудуць у печы доменных канвэртэры.
Зямля
арбіт спавіта абручамі,
зямля, нібы ў парсёнах абручальных.
І астраном
ночы напаліць
сусвет трубою тэлескопа мацяю.
Ракеты мчаць у космас напалом, —
давай кірунак ім,
планета-маці!
А на зямлі пагрозна і трывожна:
важкі не зацугляе,
не стрывожана,
маланкі блісне атамнай, як мечам,
людзям нібы пад ногі хлыне вяр:
...Вось-вось сарвецца
той малы каменчык,
што коціць з гулам у гарах
абвал,
як жорнамі, ўсё на шляху размаляе,
нішто не ўратаваць,
як ні ратуць...
Зямля!
Хіба табе жыццё вымольваць!
Перажы ўзятыя рукі!
Найжэ дапусціць, каб ізноў у дыме
цэбе узрыны трэсі,
нібы дымю.
Ты ж рушыла дзяржавы і граніцы,
змяшчалі скалы
з крэмя і граніту
і зноў цяжарна
ўраджаем восені
вакол свае зарочалася вості.
Хіба ж цяпер
ты кволая, бясцільня
з Кітаем,
з чорнай Афрыкай,
з Расіяй!
ЗЯМЛЯ,
рукою ўладарнай, прагнай,
пад рахункі гом і гул плацін,
з нявысцелым,
што гарачы за лагму,
ліхое ўсё са свету ты змаці.

ГЭТА УСТАНОВА яшчэ не мае шыльды. Толькі на імя яе заклалі. Супрацоўнікі ўстановы жартуюць: «Не ў новай шыльдзе шчасце. Абы справы на-новаму пайшлі».
Гэта праўда. І хоць не вісім яшчэ на дзяржаўнай установе квадрат акадэмічнага чорнага шкла з залатымі літарамі, а дарога да яго на дзяржаўнай пратэстанта. З самай рацыі падкаваюць прапелыя да будынка гармоны партыі на плошчы Леніна, дзе на трэцім паверсе размясціліся Баранавіцкае тэрытарыяльнае вытворчае калгасна-саўгаснае ўпраўленне.
Новая ўстанова нагадвае сапраўды «лапавы штаб», якому даручана кіраваць наступленнем на ўсім фронце калгаснай вытворчасці.
Таму не выпадкова працоўны дзень у новай установе пачынаецца не па раскладу. Яшчэ прыбіраючы шуршот павароту і выдасамі калідоры і кабінеты, а на вышэйшым ганку гармонысага дома ўжо збіраюцца старшыні, аграномы, механізатары, што прыехалі з далёкіх калгасаў, дымыць цыгарамі і размаляюць пра свае неадкладныя справы. Не дачакаўшыся, пакуль стрэлка гадзінніка пакажучы роўна дзевяць, уваходзяць у гудзі, лічыце пусты вестыбюль, падмаюцца па шырокай лесвіцы на трэці паверх.
дзе ўздоўж калідора цягнуцца дзверы, на якіх прышпелыя кнопкамі часовыя напяркі з надпісам ад рукі: «Галоўны аграном», «Сельскія спецыялісты», «Галоўны інжынер», «Галоўны ветэранар».

...Старшыня калгаса імя Кірава Аляксандр Пігановіч прышоў сёння ў ўпраўленне, крыху спазніўшыся. — Ён паспеў ужо завідаць на сваёй справе іншыя рабавыя ўстановы, але нічога там толкам не дабіўся. Вось і даўляцца іці сюды... Шчыра кажучы, да начальніка ўпраўлення Аляксеева ён не вельмі і спяшаўся. Была на гэта прычына. Таму перад дзяржава прыёмнай набраў поўныя грудзі паветра, якія выпусціў яго і быццам даючы ныва ў халодную валу, сігнуў у прыёмную.
— Адап? — спытаў ён у сакратаркі.
— Яна падняла галаву ад сроса папер, строга паглядзеў на Пігановіча:
— Адап ён не бывае.
— А хто ў яго?
— Журналіст з Мінска.
— Тады я зайду! — ажывіўся Пігановіч.
Відаць, прысутнасць у кабінете начальніка ўпраўлення сталічнага журналіста была яму на руку, і ён смела адчыніў дзверы.
— Можна да іце, Міхай Сямёнавіч?
Аляксееў падняў а-за стала:
— Заходзь, заходзь, галубок. Ты мне якраз вельмі патрэбны...
— І ты мне, — падыходзячы да стала, сказаў Пігановіч. — Во як патрэбны!

3 ЛЕКЦЫЯМІ-КАНЦЭРТАМІ НА ВЁСКУ

Беларуская філармонія завяршыла свой дзясяты канцэртны сезон. Чым жа будзе займацца летам ле творчыя калектывы? Сімпанічны і народныя аркестры рыхтуюцца да гастроляў па гарадах рэспублікі. Шматлікія эстрадыныя бригады і групы выступілі не толькі ў Беларусі, але і за яе межамі. Разгарнула шырокую творчую дзейнасць і канцэртна-лекцыйнае бюро філармоніі. Та, прыкладу мінулых год яно пачало абслугоўваць працоўнікоў калгаснай вёскі. Дзве групы беларускіх артыстаў ужо выехалі ў Віцебскую і Магілёўскую вобласці. Бригады выкараўляюць узначальваюць лектары-музыкантаў Л. Аўэрбах і В. Бірэн.

Раней дасягненні беларускай музычнай культуры папулярныя завалілі на вёсцы сіламі адных работнікаў філарманічнага лектара. Нацыянальная музыка была часам прадстаўлена ў канцэртах тэатрамі вышэйшымі, малазначымі. Лектар часта ў выбары рэпертуару залежаў ад выкараўляў, ад іх асабістых густу і схільнасцей. Пры гэтым у канцэртнай праграме, вядома, трапіла не ўсё лепшае і высокамастацкае. Вось чаму мы з прыемнасцю адгледзілі з прапагандай беларускай музыкі ўдзел кампазітараў у выязных канцэртах толькі паможа ім больш поўна адчуць запатрабаванні слухачоў і напісаць новы творы.

Сёлетня значна пашырылася дзейнасць літаратурнай групы нашага лектара. У рэпертуары якой нямаюць цікавых і патрэбных тэм. Напрыклад, артыстка Г. Рыжкова падрыхтавала да 80-годдзя з дня нараджэння народнага паэта Я. Купалы вялікую літаратурную праграму: «Янка Купала — пасярэднік беларускага народа». А для выступлення перад аўдыторыяй маладых слухачоў гэтага артыстка развучыла кампазіцыю на антырэлігійную тэму «Бога стварыў чалавек» (на творах беларускіх пісьменнікаў). Г. Рыжкова валодае своеасабыльным камядзінным талентам, што робіць яе выступленні асабліва цікавымі, захалляючымі.

Добра прымаюць гледачы літаратурна-музычны канцэрт «Баявое мастацтва эстрады» ў выкананні І. Лакітанова (балет А. Лапуноў).

Цікавую работу падрыхтавалі артысты В. Сіткоўская і М. Зорын. Іх літаратурна-кампанію па творах лаўрэата Ленінскай прэміі лагта Аляксандра Твардоўскага «Далёкае — блізкае» таксама добра прыймаюць гледачы.

В практыцы работы некаторых філармоній мы ведаем, якое выхаванне значнае пачынаюць літаратурна-музычныя вёскі. Беларусі ўскладна наведзе група артыстаў Усерасійскага гастрольна-канцэртнага аб'яднання, якая правіла цыкл канцэртаў «Гучаць песьні». У гэты цыкл уваходзяць такія тэмы, як «Мелодыі нашых дзён» (ары з опер, рамансы і песьні савецкіх кампазітараў), «Песня — душа народа» і «Песні нашых сяброў» (аб творчасці кампазітараў Пальскай Народнай Рэспублікі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі і Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі).

Есць і ў нашай філармоніі спроба стварыць аналагічны канцэртны праграмы. Так, група артыстаў, якую ўзначальвае музыканта М. Крэйер, упершыню падрыхтавала да летніх гастрольных паездак па рэспубліцы дзве праграмы тэматычных вестароў — «Звыні, наша песьня» і «Савецкая аперта».

Бэта-лекцыя-канцэрт. Праграма першай з іх («Звыні, наша песьня») пабудавана ў выглядзе музычнай «капэсці», у якой выкарыстаны лепшыя ўзоры дэсэнай творчасці савецкіх кампазітараў. У тэматычнай канцэртнай праграме «Савецкая аперта» шырока паказаны ары, песьні і дзуты з аперы савецкіх кампазітараў.

У Брэстае ёсць балетні. Гэта дазволіць праводзіць лекцыя-канцэрт у самых далёкіх раёнах рэспублікі і неспрэчна ў палітычных станах.

Трэба сказаць, што ў нашай рэспубліцы па-ранейшаму не хапае клавійных інструментаў. Не варта ўжо гаварыць пра тое, што ў буйнейшых абласных гарадах Беларусі няма канцэртных раяляў. А-за чаго на перыферыі нельга наладжваць лаўнацэнныя камерныя канцэрты і выступленні інду-чых п'яністаў-гастральнаў. Але ж дамагаюся, каб хоць у жон-ным раённым Доме культуры і найбольш буйных клубав былі звычайныя п'яніна таксама час-чым нельга. І гэта ў той час, калі мы маем у Барысаве фабрыку п'яніна. А там, дзе інструменты ўсё ж ёсць, яны знаходзяцца ў дрэнным стане.

Перад канцэртна-лекцыйным бюро філармоніі стаяць вельмі складаныя задачы. Іх вырашэнне залежыць не толькі ад на-матэрыяльнага творага калектыву, але і ад належнай арганізацыі лекцыя-канцэртаў.

А. ДУДЗІН,

дырэктар-распадарыч кан-
цэртна-лекцыйнага бюро
Белдзяржфілармоніі.

«ВОЖЫ» ПРЫШОУ У ПОЛЕ. (Калгас імя Гастэлы Мінскага раёна).

Фота І. ШЫШКО.

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ АБ ПЛЕНУМЕ ЦК КП БЕЛАРУСІ

12 — 13 чэрвеня адбыўся III Пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі.
У рабоце пленума прынялі ўдзел сакратары абкомаў КПБ, якіх займалі пытанні ідэалагічнай работы і сельскай гаспадаркі, першыя сакратары гаркомў, райкомў КПБ, начальнікі абласных упраўленняў вытворчасці і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў, старшыні абласных аб'яднанняў «Белсельгастэхнік», начальнікі тэрытарыяльных вытворчых калгасна-саўгаснаў у партгорі абкомаў партыі гэтага ўпраўлення, дырэктары абласных даследчых станцый, сакратары ЦК ЛКСМБ і першыя сакратары абкомаў камсамолу, кіруючыя работнікі рэспубліканскіх арганізацый, творчых саюзаў, раду эн і школ.
Пленум разгледзеў пытанні:
1. Аб палітычных работ на камуністычным выхаванню моладзі.
2. Аб выніках вясняной сямбы і задачах па доглядзе пасеваў, правядзенню ўборкі і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў.
3. Аб ходзе выканання абавязальстваў па павелічэнню вытворчасці і нарыхтовак прадуктаў жыццёвага ўжывання.
4. Докладам «Аб палітычных работ на камуністычным выхаванню моладзі» выступіў сакратар ЦК КП Беларусі В. Ф. Шаўра.
Успрачкі па дакладу выступілі першы сакратар Мінскага абкома КПБ С. О. Прытыцкі, першы сакратар ЦК ЛКСМ Беларусі Л. Г. Максімаў, першы сакратар Брэсцкага абкома КПБ А. А. Смірноў, старшыня ўпраўлення Саюза пісьменнікаў БССР, народны лат Беларусі П. У. Броўка, першы сакратар Гомельскага абкома КПБ І. Я. Палакоў, сакратар Магілёўскага абкома КПБ М. Д. Сімянов, член Ваеннага савета, начальнік Палітупраўлення БВА В. А. Грыжаў, сакратар Гродзенскага абкома КПБ Л. П. Чагіна, міністр асветы БССР М. А. Халіпаў, сакратар Віцебскага абкома КПБ М. І. Пахомав, старшыня Камітэта дзяржаўнай бясекі пры Саюзе Міністраў БССР В. І. Пятроў, міністр вышэйшай, сярэдняй спецыяльнай і прафесійнай адукацыі БССР М. В. Дарашэвіч, міністр унутраных спраў БССР А. Н. Аксёнаў, міністр культуры БССР Р. Я. Кісялёў, дырэктар Цімаквіцкай сярэдняй школы Капыльскага раёна З. І. Раманенка.
З дакладам «Аб выніках вясняной сямбы і задачах па доглядзе пасеваў, правядзенню ўборкі і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў» выступіў першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР, міністр

вытворчасці і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў БССР У. Е. Лабанок.
Успрачкі па дакладу выступілі першы сакратар Віцебскага абкома КПБ С. А. Пілатовіч, сакратар Гомельскага абкома КПБ А. І. Варанцоў, старшыня выканкома Мінскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных Д. В. Цімаў, рэктар Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута В. Д. Цімашын, старшыня выканкома Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных П. А. Лявіцкі, начальнік упраўлення Міністэрства сельскай гаспадаркі БССР С. І. Цішкоў, першы намеснік старшыні выканкома Брэсцкага абласнога Савета дэпутатаў працоўных І. Д. Багроў, начальнік Слуцкага тэрытарыяльнага вытворчага калгасна-саўгаснага ўпраўлення М. Ф. Пракаленка, першы намеснік старшыні выканкома Гродзенскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных Я. А. Арэхаў, старшыня рэспубліканскага аб'яднання «Белсельгастэхнік» Г. А. Філіпаў, партгор Гродзенскага абкома партыі па Гродзенскаму тэрытарыяльнаму вытворчаму калгасна-саўгаснаму ўпраўленню П. П. Дайнека, Старшыня Савета Міністраў БССР Ц. Я. Кісялёў.
З дакладам «Аб ходзе выканання абавязальстваў па павелічэнню вытворчасці і нарыхтовак прадуктаў жыццёвага ўжывання» выступіў сакратар ЦК КП Беларусі Ф. А. Сурганов.
Успрачкі па дакладу выступілі першыя выканкома Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных М. А. Кіліменка, сакратар Магілёўскага абкома КПБ В. В. Прышчэцкі, старшыня выканкома Брэсцкага абласнога Савета дэпутатаў працоўных В. К. Луцін, старшыня выканкома Гродзенскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных М. П. Малочка, сакратар Мінскага абкома КПБ А. Ю. Дзенісёвіч, старшыня выканкома Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных У. Б. Трунов.
З вялікай прамавай па пленуме выступіў кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСР, першы сакратар ЦК КП Беларусі К. Т. Мазуров.
Па абмеркаванні пытанняў пленум прыняў адпаведныя рашэнні.
На пленуме разгледжаны арганізацыйныя пытанні. Кандыдатам у члены Бюро ЦК КПБ выбран першы намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР, міністр вытворчасці і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў БССР У. Е. Лабанок. Загадкамі аддзела партыйных органаў ЦК КПБ зацвердзіў Г. А. Крыўлін, загадкамі аддзела адміністрацыйных органаў ЦК КПБ — Б. Ц. Шумлін.

ПРАЦА, ХЛЭБ І МАРА

Пятро ВАСІЛЕЎСКИ,
спец. кар. «Літаратуры
і мастацтва»

«Ён паціснуў руку Аляксееву і журналісту, што сядзеў на праца стала ў глыбокім крэсле з разгорнутымі бланкатам на на-ленях. У такое ж самае крэсла апусціўся і Пігановіч.
— З раяцы, як апантаны, па начальстве бегаю, — уздыхнуў ён.
— Ясна, — суха прагаварыў Аляксееў. — Зноў камбікорм? — Свіней жа карміць трэба! — усклікнуў Пігановіч і глянуў споса на журналіста, быццам шукаў у яго падтрымку. — Іх жа ў мяне ні мала ні многа — дзве тысячы! Паспрабуй прамавіць такую хейру...
— Не вельмі выхаваны, — кіннуў Аляксееў. — Мог бы і больш гаварыць.
— А я і так звыш плана дзвесце гадоў карміў!
Аляксееў павярнуўся да жур-наліста:
— Во інакш не ўбачыць ён камбікорму. З наступнага квар-тала камбікорм будзе адпу-скацца толькі за звышпланавую задачу мяса.
— Стыму! — развёў сваімі вялікімі, моцнымі рукамі Пігановіч.
Аляксееў глянуў у паперку, што ляжала на стала перад ім.
— Ты ж пад гэты стымуль ужо ўсё атрымаў за першае паўгоддзе.
— Нахал адпусціць за кошт другога.
— Хітрун! А здаваць што будзеш?
— Здаю!
— Калі здасі, тады і атры-маеш.
— А чым карміць? — крыху шпунча уздыхнуў Пігановіч і апусціў кулачыку галаву.
— Ліха яго ведае! Б'ешся, як рыба аб лёд...
Аляксееў, адварнуўшыся, каб не заўважыў Пігановіч, хітрава маргнуў журналісту, які бы гаварачы «Ш бабці!» вы тагога артыста».

Але Аляксееў, відаць, быў другой думкі.
— Што ты мне маргаеш, як дзяўчыне? Усё пасеяў?
— Па плану, — вінавата уздыхнуў Пігановіч.
— Усё 69 гектараў?
— А ў мяне па плану 55!
— Не дурны мне галавы, — адрэзаў Аляксееў. — Вось пра-рада мною план. І тут чорным па беламу...
Пігановіч не шкадуўчы ішп-ні, якую ўсё са трымаў у руцэ, ляснуў ён па краю стала: — Папера гэта, а не план!
А папера, вядома, усё сцер-ціць... Але ж пад гэтай паперай твая думка!
— Ну, расікайся! Дык я ж у разліку на тарыянікі!
І далей Пігановіч, махаючы шпалкі у такт сваёй звычайнай, тэмпераментнай гаворцы, пера-казаў, мабыць, ужо не першы раз расказаную гісторыю...
У мінулыя вясню на нара-дзе ў райкоме партыі, на якой «утрачалі» планы на 1962 год, тагачасны сакратар райкома партыі Аляксандр Уладасіў Рак (ён цяпер партгор абкома партыі ў Віцебску) падобчому Пігановіча маўляў, 55 за-планаваных гектараў цукровых бурнаў для такой маладзёнай, пералавой гаспадаркі, як калгас імя Кірава — гэта, а не план!

Пігановіч, ношу трэба ўзваліць больш цяжкую, — сказаў сакра-тар.
— Праўда, праўда! — пад-трымаў сакратара старшыні калгасаў. — Як хваліцца сваёй гаспадарчай, дык ён першы, а як браць абавязальстваў, апаціш...
Вядома, справа, закрунула за жыццё гэтай размова Піга-новіча.
— Бурнакаўборачны камбайн будзе? — адрэзаў паставіў ён умова.
— Будзе! — паабіцаў сакра-тар. — І усё?
— Не, не ўсё. Няхай БМУ пракапае даўно абяцаны кан-лейны канал на маіх тарыяні-ках.
— Я збравіў гэта! — уста-віў сваё слова дырэктар баваў-нягага камбайна Спелендар.
Будуціштва камбайна пады-шло блізка да зямель калгаса імя Кірава. Пяпер камбайн і калгас былі суседзі. Для ад-правадзанага вяды камбайну па-трэб быў сцяк, які мог бы адначасова з'яўляцца і на-катным каналам для вялікага ўчастка тарыяні-каў дзе і выра-шыў Пігановіч пасяліць цукровыя буркі звыш плану.
Тан нарадзіла-ся ліба 69 гек-тараў, якая і бы-ла ўзаконена пла-нам. А далей пайшоў не па плану... Вясня ў гэтым годзе за-пазінілася, ды да таго ж яшчэ па-водзіла сібе кеп-ска! У апошнія маіскія дні тар-фіянікі перата-рыліся ў гразкую багню, дзе ледзь-ведзь трымаліся гу-сецінныя трактары нават з па-пыранымі тусе-ніцамі.
І тут яшчэ Спелендар падвёў. Не выкараў свай-го абцягання — пракапаў сорак метраў канала і спыніўся. Кілае на падрачына: БМУ вінавата. Ох, ужо гэта БМУ! Каго яна толькі не падво-дзіла! Але пра БМУ размова на-перадзе, а пакуль што Пігановіч «пагару» — на-ват калі тарфа-

Званіць кніжкі
ПІСЬМЕННІКА

манаў, такіх старшын пад на-ціскам сакратара партыйнай арганізацыі і праўлення аб-авязкова выпраўляюцца. Пайвін-нас расчараванне — Пігановіч не герой падобнага рамана. Пе-рад вачі ноў тыл кіраўніа селскай вытворчасці. Адаючы даўняй мінуламу, ён яшчэ і па-крычаць можа, і пастануць са-бе ў грудзі, і прасіць камуні-кынуцца, калі гэта яму выгад-на, а калі трэба, дык крыху і змяшчае не адмовіцца, але пры ўсім гэтым кіруе ён сваёй вялікай гаспадарчай з ведааннем справы, знаходзіць выйсе з усладжана цяжкага становішча, прывіраў, добра разбірацца ў эканоміцы, фінансах, агра-мэчнай навуцы. Ён адзін з пер-шых у раёне ўжывае талны, вы-гадны спосаб барацьбы з пуста-зелям — гербіцыды. А гэта ж проста казачнае хімічнае рэч-ыва! Знішчае пустазель, а куль-турным раслінна не толькі не шкодзіць, а нават памагае ім расці. Дык вось Пігановіч ад-разаў «раскучыў» усю выгаду гэтай справы. Палічыце самі, рунчая, прапалка, напрыклад, аднаго гектара ільну каштуе калгасу 35 рублёў. А прапалка з дапамогай гербіцыдаў — уся-го пяць рублёў! Нашаму ўпраў-ленню ў гэтым годзе выдзелілі сямдзят, ЯК-12 для ад-коркі і апыскавання пасеваў. Дык думаеце, хто першы даў заяўку на гэты сямдзят? Піга-новіч! Вось які ён. І яшчэ ад-на малаважная рыса ў яго характары, яшчэ адна якасць яго як старшыні: ён уважлівы і чулы да калгасні-каў. Найдзяў праўдзіннае калгас-на прызначыла патрабніч чле-нам свайго арпелі песьні. Гэта добрыя людзі. Яны сумленна і самааддана напранаваў на кары-сць свайго калгаса. Тут і брыгадзір Іван Сямёнавіч Ту-гай, і палігод Раязіла Даўма-т, і калгасніца Анастасія Скрып-ка... І вось калі людзям робяць дабро, дык і яны плацяць тым жа і не выладова калгасная даярка Праскоўя Адамаўна Чарнава, пасля таго як праў-ленне прызначыла ёй пенсію, заявіла: «Пакуль рукі моцныя — не падыду з фермы!» Вось вам, мабыць, крыху суб'ек-тыўна, але праўдзінны партгор Пігановіча. Ён, вядома, не анёл, толькі, мабыць, жа, з анёламі было б вельмі сумна прапа-вацца...
Усімхнуўшыся, Аляксееў устаў з-за стала, адшпун-да акна і выцягнуў на плошчу.
Машыны прышліла. Трэба ехаць. Мне да змярвання па-спее бы ў трое калгаснах шчы-ра пабыць... Калі хочаце — едзе-разам.
Журналіст згадзіўся і яны накіраваліся да дзяржаві.
Але завіннеў тэлефон і Аля-ксееў вярнуўся.
Званіў з Мінска. Намеснік міністра вытворчасці і нарых-товак сельскагаспадарчых пра-дуктаў Павел Фёдаравіч Бары-саў цікавіўся спрамамі.
— Сябю хоць і няроўна — дакладваў Аляксееў, — але ідзе ў тэмпе. Спадаецца на злосьць надвор'ю справіцца ў тэрмін. Не, на надвор'е мы не спісваем свае грахі, але ж вель-мі яно ў гэтым годзе разбуды-валася. Учора над некалькімі калгасамі нашай зоны прайшлі лўні, ды яшчэ з градам. Дзе-нідзе з глебы павымывала зер-не кукурузы, пабіла азімыя. Сёння гадоўны аграном, ледзь пачало світань, выехаў у гэтыя калгасы. Ускоды цукровых бу-ракоў добрыя. Дымаі сам бачыў у «Перамозе» — залюбуешся! Хто раней адысяў, у тых ужо і кукуруза неаблага. Асабліва там, дзе сеемі зернем, пакры-тым парамінам. Я гэтыя цудоў-ныя зярняты сам прывёз з Іва-наўскага раёна. Настрой? Калі шыфра, дык не так што б і пен-сіі. Сярдзім настроі. Азімыя добрыя, з мясам план уладка-валі. Вось толькі з малаком за-парыліся. Гардзішчаны райн ідзе добра, нават дасяг прыхы-зны план. А вось Баранавіч-ка падводзіць... Ды і псіем як жага! Але ж яма акульці чыны малаку — вельмі заднабная ў гэтым раёне малочная спра-ва. Будзем выпраўляць стано-вішча. Чым займаюся зараз? Ды вось сабраўся ехаць у кал-гасы...
[Заканчэнне ў наступным нумары.]

КУПАЛАЎСКІЯ ЧЫТАННІ

У нашым інстытуте ямаля сапраўдных энтузіястаў роднай літаратуры. Яны шмат чытаюць, жыва цікавяцца навінкамі літаратуры, імкнучыся глыбей вывучаць творчасць нашых мастакоў слова. Любоў да літаратуры свайго народа, жаданне лепш ведаць, лепш разумець і адчуваць чароўны свет помгарага ў мастацтва прыводзіць іх у літаратурна-крытычны гурток.

Гурток існуе ў інстытуте даўно. На месца выпускнікоў штогод прыходзяць новыя, маладыя сілы, дапытлівыя, улюбленыя ў літаратуру юнакі і дзяўчаты. У гуртку вывучаецца творчасць класікаў нашай літаратуры Янкі Купалы і Якуба Коласа, а таксама творчасць сучасных беларускіх пісьмемнікаў — К. Крапівы, М. Лынькова, П. Броўкі, Я. Маўра, Э. Самуіленкі, М. Танка, А. Куляшова. Увагу студэнтаў прыцягваюць пісьменніні, творы якіх доўгі час застаюцца неадсядадзенымі ў нашым літаратурна-навуковым навінах змяшчаюць работы аб творчасці М. Чарота, А. Дудара, П. Галавача, В. Кавая.

Але асноўнае месца ў рабоце гуртка займае сучасная літаратура, у тым ліку творчасць маладых пісьмемнікаў. Размова аб новым творы звычайна звязана з размовай аб жыцці, аб сучаснасці. Прыгавядацца праведзены ў свой час дыскусіі па апавесці Я. Брыля «Апошняя сустрэча». Колькі былых вострых спрэчак, гарачых размоў! Абмеркаванне твора вылілася ў дыскусію.

КОЖНЫ дзень набліжае нас да знаменнай даты — 80-годдзя з дня нараджэння Я. Купалы. Выдавецтва рэспублікі выпускаюць шэраг купалаўскіх выданняў. Нядаўна выйшла ў друку буклет «Літаратурны музей Янкі Купалы» і даведнік «Літаратурны музей Янкі Купалы», складзены І. Жыдовічам і Л. Копацкім. У хуткім часе чытач атрымае брашуры аб жыцці і творчасці Янкі Купалы. Літаратурным музеем Янкі Купалы падрыхтаваны да маскоўскага выдавецтва «Советский писатель» зборнік успамінаў аб Я. Купалу.

Каштоўным падарункам да спаўнага юбілею з'яўляецца і зборнік «Народны паэт Беларусі», выдадзены АН БССР.

Зборнік адкрываецца артыкулам І. Жыдовіча «Жыццёвы шлях паэта». Аўтар, раскажваючы пра жыццё і літаратурную дзейнасць паэта, выкарыстоўвае рад новых, свежых матэрыялаў. Гэта — весткі аб сувязях і перапынках народнага песняра з У. Карленкам і вядомым перакладчыкам купалаўскай творчасці А. Нарыфенкам, аб перакладах Янкі Купалы пісцёмнікаў «Вольны» дакладна, чужога. Якім, а вы, не хто іншы, з'явіліся ў гэтай справе пільнерам, за што Вам беларусы выкажучы вялікае «дзякуй». Артыкул сістэматызуе шматлікія біяграфічныя матэрыялы і з'яўляецца, безумоўна, карысным дапаможнікам для ўсіх, хто вывучае жыццё і творчасць паэта. Цягнёнае месца ў зборніку займае артыкул А. Пётуха «Ад «Жалейкі» да «Шляхам жыцця». Аўтар даследуе эвалюцыю светлагораў паэта і разам з тым паказвае рост яго мастацтва. Пранікаючы ў стылістычныя «тамаціны» мастацкага тэксту, А. Пётух раскрысцявае яго непаўторную сваёскасць, паказвае істотныя рысы купалаўскага стылю. У гэтых навінах пераказанае выданне «Народны паэт Беларусі». Выдавецтва Акадэміі навук БССР, Мінск, 1962. Склад: І. К. Жыдовіч, рэдактар Т. Хадкевіч.

спі. праммернасьці, фальшу — няма.

Можна, мы проста прывыклі да манеры І. Пташнікова, «эмірыліся» з ёй?

Не, справа ў тым — і гэта адно з галоўных прынцыпаў дасягненняў маладога пісьмемніка, — што ў яго новых апавяданнях з'явілася неабходная творам мастацтва прапарцыянальнасць, гарманічнасць, стрыманасць, у лепшым сэнсе гэтага слова як у пабудове, так і ў маляўнічых сродках, у стылі, у мове.

Дасягнута гэтая якасць, на наш погляд, двума сродкамі. Па-першае, у новых апавяданнях шматлікія апісанні прыроды страйлі непатрэбнае самастойнасць і падпарадкаваліся выразнай эраонавай і псіхалагічнай перспектыве: паказана тое, што бачыць і можа бачыць згодна са сваёй псіхалагічнай асаблівасцю героя.

«...Верас высокі, што трава ўлучае, па ім поўзаюць мурашкі, вільлі, з крыжамі. І летарышчы поўны. Сядзе пчола на пасевы галінку, галінацца, на сяброўнае не аж да самай зямлі, абдыме жонкім, перагнеча ўсё, адпальнуць крыльцы і лезе з галоўнай у маленькую кветкачку. Пасля — застыне, не кранаецца, як памерла — п'е». Гэта ўрывачак з апавядання «Алені». Па тым, што і як бачыць у прыродзе герой, мы дакладна адчуваем, які ён: у дадзеным выпадку — дзяўчынка-падлетка, вельмі чыстая, летуценіца, якая падоўгу быў «сам-насам» у лесам і сваімі думкамі. Прырода ў новых апавяданнях Пташнікова — гэта па сутнасці ўжо не прырода, а псіхічны свет чалавека, героя.

У апавяданнях «Алешка», «Бжанка», «Алені» мы ўпер-

сію на маральна-этычныя тэмы, у ажаніленую гутарку аб маральна-духоўным абліччы маладога сучасніка. А незалежна В. Каваяна напісала работу аб гэтай апавесці Я. Брыля.

Гурткіцы маюць цесную сувязь з пісьмемнікамі, якія жывуць і працуюць у Гродна. Абмеркаваныя апавесці А. Карыюка «Данута», В. Быкава «Жураўліны крык» і «Зірада». Студэнты рыхтуюцца да гаворкі па апавесці В. Быкава «Трэцяя ракетка». Цікава прайшло абмеркаванне зборніка Д. Бізэль «Дзявочае сэрца».

Працуючы ў гуртку, многія студэнты выявілі здольнасці да навукова-даследчай работы. У свой час высокую ацэнку атрымалі работы М. Юрэвіч аб мастацкіх асаблівасцях апавяданняў Я. Маўра і аб выкарыстанні фальклору ў дакастрычніцкіх паэмах Янкі Купалы. Ф. Паўлюш напісала цікавае даследаванне аб паэтычных асаблівасцях творчасці М. Чарота. На добрым літаратурным узроўні выкананы работы М. Куляшова «Паэма М. Чарота «Ленін», Л. Войшалы «Стылістыка асаблівасці апавядання М. Лынькова «Над Бугам», Н. Дудко аб апавесці Я. Маўра «Сын вадзі», Некалыя гораў працаваў над сваёй тэмай А. Сабасцяна. Нядаўна ён закончыў работу аб развіцці літаратуры Заходняй Беларусі па ўмовах панскай Польшчы. В. Мелех працуе над біяграфіяй Якуба Коласа. Асяцце быць цікавай работа

П. Дубка аб апавесці В. Быкава «Жураўліны крык».

Наш інстытут носіць імя неўміручага Янкі Купалы. Таму асабліва ўвагу аддаюць гурткіцы вывучэнню творчасці вялікага беларускага паэта. Лепшыя работы гурткікоў, прысвечаныя творчасці Я. Купалы, выносіцца на Купалаўскія чытанні. Яны сталі добрай традыцыяй у нашым інстытуте. Правадзяцца чытанні амаль кожны год і з'яўляюцца не толькі ўшанаваннем памяці паэта, але і важным сродкам папулярызаванні яго творчасці.

Шмат часу аддае даследаванню творчасці Янкі Купалы А. Мацнёвіч. Летась яна выступала з дакладам аб мастацкіх асаблівасцях дзяржаўна-лірычнага паэта. Сёння ж яна падрыхтавала даклад «Народнасць паэзіі Янкі Купалы». З цікавасцю быў праслуханы на сёлётні Купалаўскіх чытаннях, якія былі прысвечаны 80-годдзю з дня нараджэння песняра нашага народа, даклад А. Сабасцяна «Янка Купала і Заходняя Беларусь». Аўтар сабраў багаты фактычны матэрыял і пераканальна паказаў, што творы паэта былі шырока вядомы і любімы на былых «красках усходніх». Многія вершы Янкі Купалы гучалі як рэвалюцыйныя гімны і кіналі працоўных да змагання супраць панскага ўціску.

Творчасць нашага песняра будзе і надалей у цэнтры увагі гурткікоў.

А. ПАТКЕВІЧ, кіраўнік гуртка, выкладчык беларускай літаратуры Гродзенскага педагогічнага інстытута імя Янкі Купалы.

Якуб Колас сярод маладых будаўнікоў Мінска. Здымак зроблен у ліпені 1952 года. Фота Я. Дзітлава. (БЕЛТА).

СТАРОНКІ ЛЮБВІ І ПАШАНЫ

чыцца адчуваць прыгажосць паэтычнай творчасці народа, глыбока разумець яе. Паказваючы адносіны Я. Купалы да фальклору, П. Ахрыменка адзначае, што паэт выкарыстоўваў народна-песенны матэрыял аргінальна і творча, надаваў новае значэнне сімвалам, алёгорыі, эпітэту.

У невялікім артыкуле А. Есакова «Творы Янкі Купалы ў мастацкіх чытанні» многія цікавыя назіранні над роўнямі мастацкімі манерамі чытанья вершаў Я. Купалы. Асабліва ўважліва з'яўляюцца, на наш думку, мясціны, прысвечаныя рабоце над купалаўскім словам артыстаў В. Платонава і А. Слесаренкі.

Агульнавядома, што на працягу ўсёй сваёй творчай дзейнасці Я. Купала займаўся перакладамі рускіх, украінскіх і

польскіх пісьмемнікаў. Гэтаму пытанню прысвясціў свой артыкул «Перакладчыцкае майстэрства паэта» С. Александровіч. Аўтар спраўдзіла заўважанае, што «Я. Купала браў для перакладу творы тых аўтараў, паэзія якіх была блізкай яму па сваёй ідэяльнай накіраванасці і эстэтычным прынцыпам — глыбокім рэалізмам, народнасцю, сувязцю з фальклорным вытокамі».

Аб шматгадовай і песняй дружбе Я. Купалы з першым перакладчыкам яго твораў, рускім пісьмемнікам А. Карыфенкам, падрабязна расказвае А. Малюшкіна ў сваім артыкуле «З літаратурных сувязей Янкі Купалы».

У раздзеле «Успаміны і выказанні» змяшчаны артыкулы і нататкі, якія характарызуюць Я. Купалу не толькі як паэта,

а і як шчырага, сардэчнага сябра. Упершыню надрукаваны ў зборніку успаміны Я. Калітоўскага, С. Новіка-Пянона, С. Шамадзіной і інш. Асабліва цікавымі з'яўляюцца успаміны С. Новіка-Пянона («Незабытая сустрэча»), з якіх паўстае жывы светлы вобраз паэта.

З цікавасцю чытаець выказванні кітайскіх таварышоў Тан Дэ-мэна, Жу Тэй-жуня, Лю Ні-на, Цынь Да-сіна, Чэнь Цзінь-юя, Люй Чана, якія, у прыватнасці, завуляюцца: «Гэніі беларускага народа (Янка Купала)». Аб вечным жыцці купалаўскай песні, гаворыцца ў вершы П. Панчанкі «З Янкам Купалам». Захавалены паэзіі Я. Купалы выкажучы ўкраінца А. Матышка і латыш Ян Судрабальні.

Закрываец зборнік «Народны паэт Беларусі» з задалаваннем, з думкаю, што гэтую кнігу прычытае кожны, каму доўга імя і творчасць нашага роднага песняра.

В. РЭВІЦКІ.

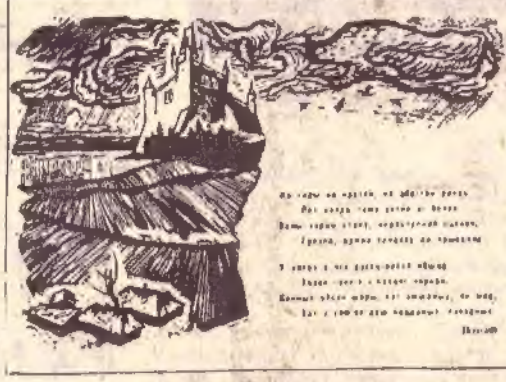
і класічным сусветнай літаратуры».

У зборніку змяшчаны і вершы, прысвечаныя Янку Купалу. Яны вельмі розныя па сваёй форме, па сваіх мастацкіх асаблівасцях, але радзі паэтаў Беларусі, Малдавіі, Украіны, Таджыкістана і Латыш сучасны да вялікага песняра беларускай зямлі. Аб вечным жыцці купалаўскай песні, гаворыцца ў вершы П. Панчанкі «З Янкам Купалам». Захавалены паэзіі Я. Купалы выкажучы ўкраінца А. Матышка і латыш Ян Судрабальні.

Закрываец зборнік «Народны паэт Беларусі» з задалаваннем, з думкаю, што гэтую кнігу прычытае кожны, каму доўга імя і творчасць нашага роднага песняра.

Беларускае дзяржаўнае выдавецтва выпускае з друку шэсць кніг: «Курган», «Вандароўна», «Маріна Лева», «Беззамоўна» і інш. Тры

паштовак. Тэмай для іх паслужылі творы Я. Купалы: «Над ракой Арэ-з гэтых паштовак мы публікуем сінні».

ТУТ ПРАЙШЛО МАЛЕНСТВА ПЕСНЯРА

Якуб Колас. Калі мы вымаўляем імя вялікага паэта беларускага народа, проста шчырага чалавека, то ў нашай памяці мімазольна паўстаюць у сваёй незабыўнай красе і маляўнічасці нудныя мясціны Надзімня, якія на працягу ўсяго жыцця хвалявалі Канстанціна Міхайлавіча, не давалі спакою яго паэтычнай душы. Многія творы Якуба Коласа цесна звязаны з Акіначычамі, Ластком, Альбучцо, Мікалаеўшчынай — роднымі мясцінамі паэта, і з людзьмі, якія жылі і жывуць там.

У гэтым яшчэ раз пераносім вачэй, калі чытаем сямнаццаць пісем паэта да былога дырэктара Мікалаеўшчынскай сярэдняй школы імя Якуба Коласа, плямёнік паэта — намалеваў і перадаў у музей мару родных мясцін Якуба Коласа і плян Мікалаеўшчыны 1906—1910 гадоў. На карце нанесены Акіначычы, Ласток, Альбуч, Смольня, Мікалаеўшчына, дзе

кам гэтай жа школы Леанідам Міхайлавічам Бірулем. Тут і клопаты Якуба Коласа аб пабудове ў роднай вёсцы школы і бальніцы, аб адкрыцці хаты-чытальні, і мудрыя парады сваім аднавяскоўцам аб забудове Мікалаеўшчыны і асушцы балот у яе ваколіцах, і успаміны аб далёкім, а разам з тым зусім бліжэй і незабытым дзяцінстве і юнацтве.

Уладзімір Іванавіч Міцкевіч — настаўнік Мікалаеўшчынскай сярэдняй школы імя Якуба Коласа, плямёнік паэта — намалеваў і перадаў у музей мару родных мясцін Якуба Коласа і плян Мікалаеўшчыны 1906—1910 гадоў. На карце нанесены Акіначычы, Ласток, Альбуч, Смольня, Мікалаеўшчына, дзе

у свой час жыла сям'я, бацькі Якуба Коласа, прайшло дзяцінства і юнацтва паэта, а таксама многія ўзросты і мясціны, звязаныя з імем незабыўнага песняра беларускага народа. Тут і Стоўбцы, Сверхань, якія апісваюцца ў трылогіі «На роставанях» пад назвай Стаўбуні і Панямонь, і Смаляны — леснікова сядзіба каля чыгуны, што злучае Мінск і Брэст, дзе ў свой час Канстанцін Міхайлавіч жыў у свайго старошага брата Уладзі, які служыў лесніком у князя Радзівіла.

Недалёка ад Мікалаеўшчыны знаходзіцца Беранец, Карчэвадзь, Кліны (назва ўточнічаў), Лявонаў лужок, аб якіх паэт у прысвячэнні Ігнату Юрэвічу Міцкевічу 21 жніўня 1936 «Выбравы творы» (Вершы і пазмы. Том І) пісаў:

Рэгарні гэтую кніжку, дружок, Пачытай, Беранец і Лявонаў лужок, Прыгадай Ды прыпомні Карчэвадзь, Кліны і ўдзяжні: Адзілі, адзілілі яны, Нашы дні!

Насупраць Мікалаеўшчыны, па той бок Немана, знаходзіцца вёска Негертава, адкуль быў родам адзін з герояў трылогіі «На роставанях» Янка Тукала, а недалёка адтуль — выскоя гара, якая называецца Дзямянаў Гуз і таксама апісана ў творы як месца неаднаразовых сустрэч Андрэя Лабановіча і Янкі Тукалы, калі яны знаходзіліся пад наглядом паліцыі паліцыя настаяніцкага з'езда.

Вялікую цікавасць мае план Мікалаеўшчыны 1906—1910 гадоў.

У тагачаснай Мікалаеўшчыне было тры вуліцы: Стаўпецкая — самая вялікая, Дворная, Казенная і Казенны завулак.

На плане паказаны будыні дзядоў Якуба Коласа — Юркі Лёска і Казіміра Міцкевіча, бацькі Міхала; карма, у якой жыла маці паэта Ганна Юрэўна Міцкевіч з сям'ёю ў 1906—1910 гадах. Паміж сядзібамі Папалаўскага і Туміловіча па Стаўпецкай вуліцы знаходзілася школа, у якой у свой час вучыўся Канстанцін Міхайлавіч разам са сваім братам Уладзім у настаўніка Міхала Феафілавіча Юрзуна — сына зсялянковага фальваркоўца з-пад Капыля, праўніку беларускага. Летам 1906 года ў ён адбыўся настаўніцкі з'езд у карэспандэнцыю з с. Мікалаеўшчына, Мінскай губ., якая была змешчана ў дваццаць дзесятых нумары газеты «Наша ніва» за 1907 год па псеўданімам «Адзіночкі», Якуб Колас з вялікім болем у сэрцы пісаў аб гэтай школе:

«Калі каму з вас, саколікі, здарыцца быць у нашых завулаках, то не пашадуеце патраціць колькі часу і зайдзіце палюбавацца на нашу школу. Мне здаецца, што самы кхры на выдумкі штукар не прыду-

маў бы болей влоснага намяжання над народнай асцягі, як паштоўкі гэтакую школу. Усякі раз, які з'явіў на гэту школу, то ўспомні беларускую паштовую адкрытку «Паробка дварова хата» і вершы М. Бурчэка:

А кінь вокан на хату маю: І шчы, і гні, і крыві, — У сярэдзіне гнію і стаць на гняю, і дзіўнае я сам, як трымае.

Праўда, гэтыя вершы можна прылічыць і да большай часткі нашых народных школ. Больш за 40 год жыве ў нас школа. Вывеска на ёй абдзела, буквы сцёрліся напалыван, размыліся дажджом, а замест арла чарнее адна пляма, ім згараюць грэцкая владзі. Шчы, і вонкія выбіты пахляны, Барвенні пацілі, праз сцену можна кулак усунуць, Ганак згніў, да сну спысціўся. Дад уважучусь, аброс сівым мохам. А як глянеш у сярэдзіну, дык аж шкура шорхне. У падлозе няма ніводнай цэлай дошкі. Уся яна на ямах і дзірках, як грэбля. Печ пакалолася, разекалася, як рэзгіны. Вапна і гліна на сценах абаліты, і толькі шэблы, як косці, відаць то тут, то там. Школьная агарона раскідалася, і школа, двор і хлэў без страхі зліліся з мушкетэры палоскамі зямлі. Адным словам, наша школа — самая нудная будова на ўсім сяле».

Дамы Паўла Барановіча, Івана Мароза, Сільвестра Міцкевіча, Юркі Лёска, Патра Дземідовіча, Юркі Міцкевіча, Патра Дземідовіча, Казіміра Сянькевіча, Адама Камароўскага, Антона Сянькевіча, з якіх у той час выйшлі настаўнікі, гумыні Сільвестра Міцкевіча, Юркі Міцкевіча, Юркі Лёска, Антона Сянькевіча, у якіх адбываліся сходы і настаўніцка, дамы сваёю і сцяган; якія прыязджалі ў Ласток дапамагаць Міхалу ў прыбарак на хутар Альбуч. Хто ж яны, гэтыя людзі? Чытаем пазмы «Новая зямля». У раздзеле «Паробка» Якуб Колас піша:

На трэці дзень прыйшлі падводны, Усё сваёкі напрыладзілі, І двор вамакі пабудавалі...

Тут быў Васіль, Антос Тапін, Карусь Дайак (які між параніў Схвалу трайна, рагач, дзе вості, Тэйкам улаўны ад Антона), Янчым Карусь, Паўлюк Куртагы, Сідон, Казок Скарабагыты. Ды брат Міхал і Антоса, — Мучыны нямаля набраваліся.

Вазылі — гэта Васіль, Міцкевіч, баячка былога «дарактара» Якуба Коласа Яскі, Антос Тапін, — Антос Міцкевіч, — Карусь Дайак — Карусь Міцкевіч, яшчэ Карусь — Карусь Лойка, Паўлюк Куртагы — Паўлюк Лойка, Сідон — Казімір Андронкі, Казок Скарабагыты. — Казімір Скарабагыты.

Вельмі добра, што Уладзімір Іванавіч укаваў не толькі прозвішчы гаспадароў-мікалаеўцаў, забудовы якіх адзначаны ў плане, але і іх высковыя мянушкі. Гэта дае магчымасць раскранць сапраўдныя прывіжні і іменныя героі многіх твораў Якуба Коласа.

У хуткім часе гэтыя каштоўныя экспанаты будуць экспанаваны ў Літаратурным музеі Якуба Коласа АН БССР.

М. БАЗАРЭВІЧ.

УВАЖЛІВА СЛУХАЛІ МЫ...

Гэты вачер для нас, вучушч Мінскай абспраўнай школы, быў асаблівым. Адачына 80-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы хачелася я нам лепш. Старама рыхтаваліся да вечара нашых дарэктароў і чытальні. Старажыны, якія зрабілі выставу твораў паэта. У гэты час сабе мы, запірае супрацоўнік Музея Янкі Купалы, і як усё ўзрадаваліся, калі разам з імі прыйшла і сестра вялікага паэта Леанідзі Дамініаўна Рамановіч і з надзівачай уагав слухалі мы яе успаміны пра дзяцінства і юнацтва брата. Гэта ж быў голас блізкага сведкі мясціны паэта.

Спадабалася вучням і выступленню навуковага супрацоўніка музея І. Курбін. Ён расказаў аб дзяцінстве паэта, аб падрыхтоўцы графічнасці да святкавання 80-годдзя народнага паэта.

А потым... потым мы слухалі голас самаго Купалы. Добра, што захаваўся гэтыя школы, запіс на якой, як нам казалі, зроблены ў 1940 годзе ў Маскве на вечары, прысвечаным 85-годдзю з дня нараджэння Янкі Купалы. Супрацоўнік музея падарылі школе буклет і даведнік «Літаратурны музей Янкі Купалы». Нашы вучушч аказалі дырэктар школы Марыя Францэўна Запольская, якая падарыла гасцім за выступленні.

Пасля вучні прачыталі творы Янкі Купалы, паказалі сінкі з «Паштоўкі». У заключэнне была праведзена літаратурная віктарына.

А. ДУБІНА, вучаніца 9 «В» класа.

ДА ДЭКАТЫ САМАДЗЕЙНАГА МАСТАЦТВА

У канцы гэтага года ў Мінску адбудзецца другая самадзейная мастацтва Беларускай ССР, у якой прымуць удзел шматлікія аматарскія хоры, аркестры, танцавальныя калектывы і індыядуальныя выканаўцы розных жанраў.

У рамках рэспублікі самадзейных артыстаў актыўна рыхтуюцца да свята народнай творчасці: абнаўляюць свой рэпертуар, рэзюмуюць новыя канцэртныя нумары. Аднак у рэдакцыю прыходзіць весткі аб тым, што кіраўнікі аматарскіх калектываў і гуртоў, усе яшчэ адчуваючы вострую патрэбу ў новых песнях, танцах, творах размоўнага жанра. Таму наша газета вышліла ў дэлегацыю мастацкай самадзейнасці рэгулярна друкаваць падборкі рэпертуарных матэрыялаў набытых Рэспубліканскім Домам народнай творчасці.

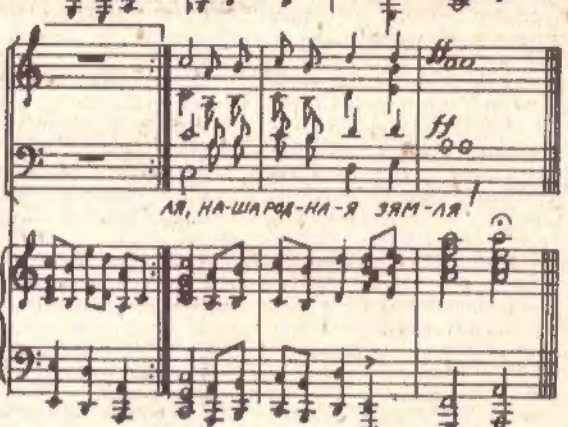
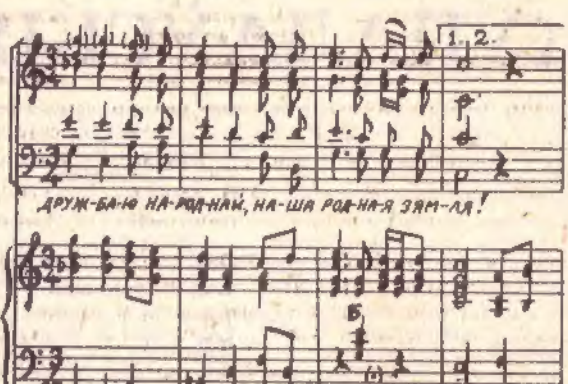
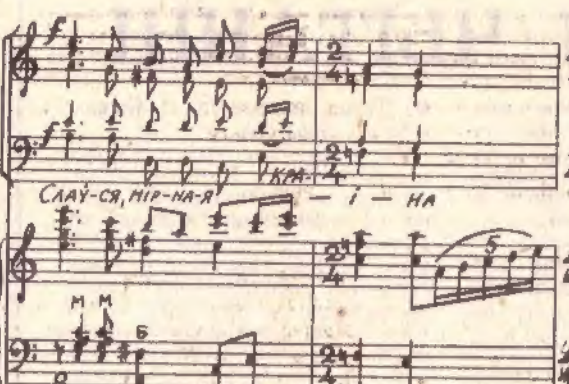
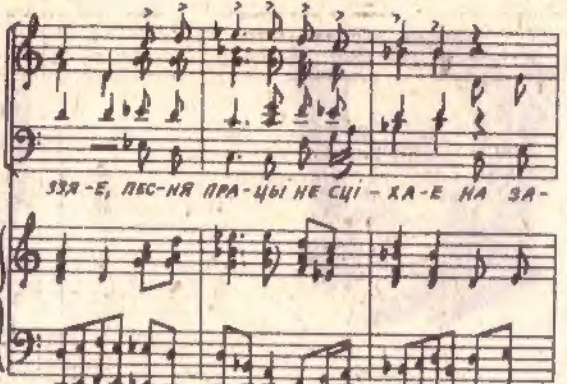
Сёння мы змяшчаем першую такую падборку — песню М. Корсака «Слаўся, мірная краіна», на словы паэта А. Русака і новы беларускі народны танец «Рукавіца».

СЛАЎСЯ, МІРНАЯ КРАІНА

Для хору з суправаджэннем

Словы А. РУСАКА

Музыка М. КОРСАКА.

„РУКАВИЦА“

Беларускі народны танец «Рукавіца» быў у вёсцы Шчаснае Віцебскай вобласці. Маладыя яго танцавалі на сельскіх вечарынах. Упершыню танец «Рукавіца» пастаноўлены самадзейнымі танцавальнымі калектывамі Беларускай ССР, якія выконвалі ім на Рэспубліканскім конкурсе мастацкай самадзейнасці ў Мінску (1955 г.).

Гэты танец разлічаны на выкананне 18 удзельнікамі (12 дзяўчат і 6 юнакаў). У ім восем фігур, якія вышэйшымі ідуць адна за адной. Музыкальным суправаджэннем служыць народная мелодыя ў асцяжы М. Чурныя (тэма павольна, спакойная).

Яны павольна ідуць, тэма вышэйшымі ідуць адна за адной. На каўчары, на грудзях уздоўж ланцужка, на мажэжках — беларускі арнамент, вышыты чырвонымі ніткамі. Такія ж вышыты і на белым фартуху ўнізе. Сцяжына ў клетцы роўнага калеру, акцэнтавана ў складанні і зборна ў абары. На цапках невысокіх чорных чаравіч на шнурках. Абодва ніжэйшы за сярэдзіну. На галаве злучэныя, завязаныя пад бародкаю, ці павязаны — «наметка», вышытыя пасярэдзіне, наперад і на каўчары. Вялікім концы. Белыя кашулі, каўчар, грудзі і ніз рукавоў вышыты беларускім арнаментам. Штані — шырыня ў палоску або аднакаляровыя, лешчырокі, запраўленыя ў чорныя боты.

АПІСАННЕ ТАНЦА

Перад пачаткам танца выканаўцы стаяць у апаўнятай правай кулісе тройкамі (па баках дзве дзяўчыны, пасярэдзіне юнак) і трымаюцца за рукі, выцягнутыя наперад на ўзроўні грудзей. Свабодная рука дзяўчат прытрымлівае спадніцу.

Першая фігура «Вынас нітан» займае 16 тактаў музычнага суправаджэння (1—16 такты).

Тройкі выканаўцаў выходзяць на сцэну адна за другой, рухаюцца супраць гадзіннікавай стрэлкі, апісваючы круг. Ідуць простымі крокамі, робячы два крокі на адзін такт, крыху пружынаючы і апускаячыся з наскона на пятку. Праходзяць паўвара круга і ўтвараюць паўкруг. Вялікая тройка танцоўраў (першая) становіцца па левай кулісе, шостая — па правай. Усе

Другая фігура «Разблытанне

нітан» займае восем тактаў музычнага суправаджэння (17—24 такты).

На 17—24 тактах юнак і дзяўчаты кожнай тройкі ўзімаюць не размыкаючы рукі ўгару. Абодва дзяўчыны адначасова абходзяць простымі крокамі вакол юнака і вяртаюцца на свае месцы. Дзяўчына, якая стаіць справа, праходзіць у вяртотцы пад узнятымі рукамі наперадзе юнака. Дзяўчына, якая стаіць злева, праходзіць у вяртотцы заду юнака. Юнак у гэты час стаіць на месцы, не паварочваючыся (гл. мал.).

нец 32 такту робяць прыток левай нагой. Потым усе тройкі спыняюцца тварам да цэнтру і рукі размыкаюць (гл. мал.).

Чвэрцятая фігура — «Расцягванне нітан» займае 16 тактаў музычнага суправаджэння. Два разы іграюцца 33—40 такты.

На 33—36 тактах юнак і дзяўчаты кожнай тройкі ўзімаюць простымі крокамі да цэнтру. На канец чвэрцятага такту яны паварочваюцца на 180 градусаў тварам да дзяўчат, якія адначасова з юнакамі таксама ідуць да цэнтру. Выканаўцы ствараюць два кругі: юнакі — унутраны, дзяўчаты — вонкавы (гл. мал.).

На 37—40 тактах усе выканаўцы рухаюцца па кругу. На першую чвэртку 37 такту юнак кожнай тройкі злучае выцягнуты ў бакі рукі і падае сваім партнёрам. Дзяўчаты ў сваю чаргу падаюць сваёй паловай адной. На канец 40 такту тройкі разлітуюцца і ўтвараюць дзве лініі. Першую лінію складаюць першая, шостая і пятая тройкі, другую — другую, трэцяю і чвэрцятую. Размыкаюцца яны ў шахматным парадку (гл. мал.).

Пятая фігура — «Вязанне рукавіцы» займае 16 тактаў музычнага суправаджэння. 1—16 такты. На першую чвэртку 1 такту выканаўцы бяруцца за рукі ў тройках і ўтвараюць кружкі. Гэтыя кружкі, круцячыся, мяняюцца месцамі: пятая з чвэрцым, шостая з трэцім, першая з другім. Мяняючы месцы, выканаўцы рухаюцца ў кружках па гадзіннікавай стрэлцы.

На 9—16 тактах кружкі таксама вяртаюцца на свае зыходныя месцы, і на канец 16 такту юнак і дзяўчаты ўтвараюць тры кругі. Дзяўчаты, якія знаходзяцца справа ад юнака, выходзяць у круг і становяцца спіноў да цэнтру сцэны, складаючы першы ад цэнтру круг. Юнакі, утвараючы другі ад цэнтру круг, стаюць тварам па гадзіннікавай стрэлцы. Астаннія дзяўчаты, якія стаюць злева ад свайго партнёра, робяць трэці вонкавы круг (гл. мал.).

Шостая фігура — «Зматванне рэшт нітан на пруюк» займае 24 такты музычнага суправаджэння. Іграюцца 17—40 такты.

На 17—18 тактах кожны юнак адыходзіць ад свайго партнёра, прасоўваюцца да круга, выконваючы поўны паўрот (на 360 градусаў), таксама скачучы поўны паўрот да другой, кожны мужчына-танцоўра робяць шасці такіх пераходаў, пакуль не вернецца назад да свайго партнёра.

Пры гэтым дзяўчаты на кожнай чвэрці такты робяць наступнае. На першыя два такты яны стаюць на месцы, на другія два такты робяць на адзін такт два скачкі на паўпальцах, амаль не адрываючы ног ад падлогі, а на другі такт скачкі з паўпальцамі (на прыслыдванні нагі ў шостай пазіцыі пяткі не адрываюцца ад падлогі). У гэты час рукі ў дзяўчат ад лонця знаходзяцца ў выцягнутым стане, нісці рук павярнуты адна да другой, чвэрці палыцы складзены разам і выцягнуты наперад, вылікі палец узняты ўгару перпендыкулярна. Выконваючы скачкі, дзяўчаты адначасова ўтвараюць рукамі круг. Тыя, што стаюць у сярэдзіне яго, робяць круг направа: на першую чвэртку першага такту адводзяць абодзве рукі ў бакі направа, на другую чвэртку апускаючы іх уніз, праводзяць рукі перад сабою налева. На другі такт, праводзячы апускаючы рукамі круг, праводзяць рукі ўгару і даводзяць іх да зыходнага стану. Дзяўчаты, якія стаюць ва ўнутраным кругу, выконваюць тое ж самае, пачынаючы круціць рукамі налева. Рукі нібы знімаюць ніткі, якія наматваюцца на пруюк (гл. мал.).

Сёмая фігура — «Завязанне вузла» займае 16 тактаў музычнага суправаджэння. Іграюцца два разы 41—48 такты.

На 41—48 тактах юнак і дзяўчаты кожнай тройкі на першую чвэртку такту бяруцца за рукі, як на выхад, і ідуць па кругу па руху гадзіннікавай стрэлкі, утвараючы зорачку (рукі ў дзяўчат, якія стаюць блізка да цэнтру, не выцягваюцца ў бак, як звычайна бывае ў зорачцы). На канец 48 такту ўсе танцоўры становяцца ў паўкруг тварам да цэнтру (гл. мал.).

На 41—48 тактах юнак і дзяўчаты кожнай тройкі выконваюць усе рухі, якія былі ў другой фігуры (гл. мал.).

Восьмая фігура — «Расцягванне рукавіцы» займае восем тактаў музычнага суправаджэння. Іграюцца 49—56 такты.

На 49—56 тактах выканаўцы бяруцца за рукі. Дзяўчына ў першай тройцы вядзе ва сабою ўсіх астатніх. Выконваючы поўны, танцоўры рухаюцца зг-

загамі па сцэне, адлюстроўваючы малюнак рукавіцы (гл. мал.).

ПРЫПЕЎ:
Слаўся, мірная краіна,
Пад сусоньнямі Крамля,
Слаўся дружбаю народнай,
Наша родная зямля.

2. Беларуска старонка,
Расцягвай ты штогод,
У гэтых бітвах і паходах
Адставай сваю свабоду
Геранічы твой народ.

ПРЫПЕЎ:
3. Пракладвай мы дарогі
Да высокіх лясных зор,
Каб не зівя ты, край, трыгогі,
Каб цэлі твае разлозі,
Заліцця твоей прасторы.

ПРЫПЕЎ:
4. Чорным тварам навалінічым
Поступ наш не супыняць,
Вечна ззянем заліццям
Будзе сонца Камунізма
Краю роднаму савецкаму.

ПРЫПЕЎ:

1. Край наш родны,
Сіны лясныя, хаты новыя ў сёдах,
Шчасцем, сонца тебе ззяю,
Песня працы не сціхае на заводзе
і палях.

ПРЫПЕЎ:
Слаўся, мірная краіна,
Пад сусоньнямі Крамля,
Слаўся дружбаю народнай,
Наша родная зямля.

2. Беларуска старонка,
Расцягвай ты штогод,
У гэтых бітвах і паходах
Адставай сваю свабоду
Геранічы твой народ.

ПРЫПЕЎ:
3. Пракладвай мы дарогі
Да высокіх лясных зор,
Каб не зівя ты, край, трыгогі,
Каб цэлі твае разлозі,
Заліцця твоей прасторы.

ПРЫПЕЎ:
4. Чорным тварам навалінічым
Поступ наш не супыняць,
Вечна ззянем заліццям
Будзе сонца Камунізма
Краю роднаму савецкаму.

ПРЫПЕЎ:

ГУЧЫЦЬ САВЕЦКАЯ ПЕСНЯ

У гэты дзень у Варшаве гучалі савецкія песні. Прыняць удзел у конкурсе на іх лепшае выкананне ў сталіцу прыехалі аматары з усіх павятоваў ваяводства.

Многія прыехалі цэлымі сем'ямі, каб падтрымаць і натхніць сваіх родных і знаёмых: Кожны хацеў абавязкова быць пераможцам, каб атрымаць права ўдзельнічаць ва Усяпольскім конкурсе.

На эстрадзе ўдзельнічалі адзін за другім удзельнікі конкурсу. Сярод іх былі людзі самых розных прафесій: рабочыя, сяляне, навушчы, студэнты, служачыя. Яны спявалі савецкія лірычныя, жартоўныя песні на рускай, украінскай, беларускай польскай мовах.

Цяжэй за ўсіх на конкурсе давалася журні на чале з вядомымі салістам Варшавскай оперы Леапольдам Навасадом. Яго павінна было выбраць лепшых з лепшых выканаўцаў. Нарэшце, былі прызнаны лепшымі восем выканаўцаў, і першы з іх быў 20-гадовай Уршула Зганжана, з горада Прушукі. Пераможцы атрымалі ўзнагароды.

Па ўсёй Польшчы з вялікім поспехам прайшлі ваяводскія конкурсы пад назвай «Мы спяваем савецкія песні, арганізаваныя Таварыствам і польска-савецкай дружбы сумесна з Цэнтральным светлам прафсаюзаў Польшчы, Сюзам савецкай моладзі і Сюзам сельскай моладзі.

Як прэвіла, на ваяводскіх конкурсах той лепшы выканаўца атрымалі права ўдзельнічаць ва Усяпольскім конкурсе, які адбудзецца ў бліжэйшы час у горадзе Зелена Гур. У Катоевіцм ваяводстве — буйнейшым індустрыяльным раёне Польшчы ў незвычайным конкурсе прынялі ўдзел 1500 чалавек. Пачаў іх будучы спяваць цыпер у Зялёнай Гурі.

У Польшчы любяць савецкія песні.

Г. КІСЯЛЕЦ,
карэспандэнт ТАСС.

На сцэне Дубровенскага раённага Дома культуры выступілі госці братняй Украіны — артысты Львоўскай дзяржаўнай філармоніі.

Узнашталі на месце праграмы вялікага астрадана канцэрта добра правялі артысты Кошнер і Андрэаў. Яны выступілі з не толькі ў парным канферансе, але і як выканаўцы жартаў, інтэрмедый, пародый.

Галоўны рэдактар М. Е. ПАШКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗГУР, А. І. БУТАКОУ, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, Б. У. ІВАШЫН, А. М. МАРЦІНОВІЧ [адказны сакратар], П. Ф. ПРЫХОДЗЬКА, Р. К. САБАЛЕНКА [намеснік галоўнага рэдактара], М. Г. ТКАЧОУ, І. З. ШАРАХОЎСКІ, І. Б. ШАЦІПА, Р. ШЫРМА.

Праўленне Саюза пісьмннікаў БССР выказвае глыбокае спачуванне пісьмніку Пятру Макалю з прычыны напаліўшага яго гора — смерці бокі.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць два разы на тыдзень: у аўторак і пятніцу